

Motion till riksdagen

1988/89:Kr513

av Jan Hyttring m.fl. (c)

Stödet till idrotten

Idrottsrörelserna är en av de största folkrörelserna i vårt land med ca 45 000 lokala idrottsorganisationer runt om i landet. Detta omfattande folkrörelsearbete omfattar hela landet och inom idrotten finns utövare i alla åldrar. Idrottsrörelsen beräknas engagera 450 000 ideellt arbetande ledare som genom sitt arbete bidrar till en stor samhällsnytta i form av en förbättrad folkhälsa, fostran till positiv social gemenskap och personligt ansvarstagande. Tillfredsställelse och livskvalitet uppstår hos de många som satsar på en stimulerande fritidsverksamhet. Folkrörelserna har en avgörande roll i formandet av morgondagens Sverige. Idrottsrörelsen som mer än någon annan drar till sig ungdomen har ett speciellt ansvar. Dagens barn och ungdomar är ju morgondagens ledare, inte bara inom idrottsrörelsen utan i samhället i stort. Det är inom idrottsrörelsen som dessa ungdomar kan fostras i demokratis spelregler, ges både kunskaper och ett självförtroende som gör dem väl rustade att på ett konstruktivt sätt delta i samhällslivet. Det är kanske här som idrottsrörelsen gör sin viktigaste samhällsinsats!

Idrotten är unik inte bara genom den stora andelen ungdomar. Frågan är om det finns någon rörelse som är mer internationell. Även detta gör att idrottsrörelsen har speciella förpliktelser.

Trots den uppmärksamhet som svensk idrott röner internationellt med anledning av både sitt idrottspolitiska agerande och sina idrottsliga framgångar har vi under senare år kunnat konstatera att Sveriges inflytande i de olika internationella organisationernas beslutande församlingar minskat markant. Detta är en oroande tendens som undergräver våra möjligheter att påverka utvecklingen. Därför är det en viktig uppgift att framöver göra kraftfulla insatser för att åter öka inflytandet internationellt. Sådana insatser kräver dock ökade resurser.

Samhället vilar tungt på de ideella idrottsledarnas insatser. Ökat samhällsstöd är en nödvändighet om vi skall kunna behålla och få fler frivilliga krafter som vill arbeta inom idrottsrörelsen. Till idrottens stora samhällsnytta hör exempelvis dess förmåga att motverka drogmissbruk genom att erbjuda ungdomen en social aktivitet och ett engagemang med målinriktat intresse. Även om statens och kommunernas bidrag till idrotten ökas kraftigt, står idrottsfolket själv för den ojämförligt största satsningen.

Man kan genom att följa massmedierna få intrycket av att självfinansiering är detsamma som sponsring och att idrotten flödar av pengar från näringslivet via lukrativa sponsringkontrakt. Så är emellertid inte alls fallet. Många specialförbund, närmare bestämt 15, har över huvud taget inga sponsorer

eller reklamintäkter. Bara 14 specialförbund har sådana intäkter på mer än en miljon kronor. Förhållandet är med stor sannolikhet detsamma för de berörda specialidrottsförbundens föreningar. Mycket tid och arbete men också pengar satsas från idrottens ledare och utövare.

På föreningsnivå har traditionellt lotteri och spel utgjort en viktig inkomstkälla. Det är verkligen en källa som sinar i allt högre grad. Idrottsrörelsen har länge pekat på den oroande tendensen att de statliga spelen vinner marknadsandelar på bekostnad av de folkrörelsebedrivna spelen och lotterierna och krävt aktiva motåtgärder.

Men tendensen står sig. Under 1987 ökade de statliga spelen sin andel av marknaden ytterligare 2 procentenheter, till totalt 82,5 % mot folkrörelsernas 17,5 %. 1975 stod de statliga spelen för 66,2 % och folkrörelsernas för 33,8 %. Det innebär en förskjutning till de statliga spelens fördel med över 16 procentenheter under en 12-årsperiod.

Idrottsrörelsen hade, liksom folkrörelserna i övrigt, stora förhoppningar på den proposition beträffande lotteri och spel som regeringen lade fram. Framför allt hoppades man vinna gehör för grundprincipen att folkrörelserna skulle få möjlighet att bedriva spel och lotterier på samma villkor som de statliga spelbolagen. Centern hade en rad förslag till förbättringar av propositionen som skulle inneburit ökade möjligheter för folkrörelsen att öka sin andel av spelmarknaden. Vi tvingas nu konstatera att de statliga spelbolagen även framdeles kommer att vara gynnade. Det innebär att utsikterna är små för föreningarna att vinna tillbaka de förlorade marknadsandelarna, speciellt som de statliga spelen får en mycket effektiv marknadsföring via TV. Lottodragningar direkt i TV är bara det senaste, för folkrörelserna mycket utmanande exemplet.

Samtidigt som alltså inkomstmöjligheterna minskat för många föreningar har utgifterna ökat, bl.a. i form av nya pålagor från staten. Inte minst gäller det kravet att erlägga arbetsgivaravgifter på ersättningar till de aktiva. För framför allt elitföreningar handlar detta om stora pengar. Serieföreningen i elitishockey har, som exempel, beräknat att deras föreningar betalar närmare 1 miljon kronor per förening och år i sådana avgifter.

Den hårda ekonomiska vardagen för idrottsföreningarna kan och bör underlättas genom att öka utrymmet för egna initiativ inom lotteri och bingospel.

Statens anslag till Sveriges riks-idrottsförbund

Centern föreslår att Sveriges riks-idrottsförbund beviljas ett anslag av 266 544 000 kronor för verksamheten 1989/90. Vårt förslag innebär en anslagsförstärkning med 7,2 miljoner kronor utöver vad regeringen har föreslagit. Denna anslagsförstärkning innebär att centern tillstyrker Riks-idrottsförbundets anslagsframställan under rubrikerna Doping och Utveckling. Därutöver medger centerns förslag en förstärkning med 2,5 miljoner kronor av anslaget till Distriktsförbundets verksamhet vilket överensstämmer med Riks-idrottsförbundets anslagsframställan.

Utöver denna anslagsförstärkning föreslår centern i en annan motion att det lokala aktivitetsstödet höjs ifrån 12 till 17 kronor per sammankomst. För

de lokala idrottsföreningarna innebär det att idrotten tillförs ca 33,2 miljoner kronor.

Riksidrottsmötet 1987 beslutade att prioritera följande för perioden 1988/91:

- att öka idrottsledarnas kunskap och medvetande om barns och ungdomars livssituation, så att dessa kunskaper tillämpas i verksamheten,
- att stimulera ungdomars eget engagemang och ansvarstagande inom idrotten samt förbättra samspelet mellan ungdomar och vuxna,
- att förbättra möjligheterna för barnen att i närmiljö bedriva spontan idrott.

Flera förbund planerar att vidta åtgärder för att i större utsträckning än i dag ge ungdomar möjligheter att engagera sig i verksamheten. Särskilda ungdomsforum, sammandragningar, kommittéer, projekt m.m. kommer att erbjudas ungdomarna i strävan att ta tillvara deras kunskap, engagemang samt förbättra samspelet mellan ungdomar och vuxna. Centerns förslag till anslagsökning medger att sådana aktiviteter i större utsträckning kan anordnas.

Doping

Idrottens antidopingprogram har successivt utvecklats i takt med de medel som verksamheten tilldelats. En väsentlig förstärkning av analysverksamheten genomförs under 1988/89 då nya analysinstrument införskaffas. Centern föreslår därför en anslagsökning med 1 miljon kronor utöver regeringens förslag för ett effektivt program mot doping enligt Riksidrottsförbundets äskande.

Distriktsförbundens verksamhet

Riksidrottsförbundets 22 distriktsförbund skall på regional nivå upprätthålla idrottens främjanderoll och sköta kontakterna med myndigheter, landsting och kommuner.

En av distriktsförbundets viktigaste uppgifter är ledarutbildning och ledarutveckling. Huvudsyftet är att skapa bästa möjliga förutsättning för specialförbundens regionala verksamhet, främst genom stöd och service till föreningarna. En annan viktig uppgift för distriktsförbunden är att marknadsföra idrottens roll i samhället. Inom ungdomsidrotten sker det främst inom två prioriterade områden: Utveckling av ungdomars delaktighet och en ökad satsning på att behålla ungdomar i föreningslivet.

Centerns ökade anslag innebär att distriktsförbundens verksamhet kan förstärkas med ytterligare ca 2,5 miljoner kronor.

Sociala avgifter på ersättningar till idrottsutövare

Idrottsföreningarna har byggt sin ekonomi och sina ekonomiska åtaganden på föreställningen att ersättning till spelare inte skulle vara sådan lön som ligger till grund för arbetsgivaravgifter.

Enligt vår mening finns det anledning att understryka den mycket speciella karaktär som de ekonomiska relationerna mellan idrottsklubbar och spelare

har. De trygghetssystem som arbetsgivaravgifterna avser att finansiera passar inte in på förhållanden varunder idrottsklubbarna och de aktiva lever. Med tanke på det stora värde som ligger i en väl utvecklad elitidrott, dess betydelse för breddidrotten och dess underhållningsvärde, finns det skäl för att samhället utformar regler som passar in på idrottsrörelsen. Enligt vår mening bör förutsättningarna för ett vidgat arbetsgivarinträde när det gäller de aktiva idrottsutövarnas sociala grundskydd prövas. Då skulle det kunna skapas möjligheter att få ett trygghetssystem som till fullo anpassas till idrottens speciella karaktär och där klubbarnas kostnadsansvar blir hanterligt utifrån deras situation.

Sveriges Riksidrottsförbund har till regeringen överlämnat tre olika alternativa lösningar för idrottsutövarns försäkringsskydd. Enligt centerens uppfattning bör regeringen tillsätta en utredning med direktiv att närmare studera alternativ 2 vilket innebär att inga avgifter skall erläggas på idrottsutövarns ersättning varvid staten därmed ej tillhandahåller det lagstadgade skyddet. I stället för det statliga skyddet erhåller idrottsutövaren ett skydd via privat försäkring som föreningen tvingas teckna enligt lag. I denna lag bör stadgas ett minimiskydd som en sådan försäkring måste innehålla.

Inkomster från spel och lotterier

Genom de statliga spelens expansion, nu senast med Triss-lotterierna och Tipstjänsts vadslagning, har idrottsrörelsens andelar av spelmarknaden minskat. Enligt centerens mening bör även fortsättningsvis spelen med direktdragning vara förbehållen föreningar av olika slag.

Om riksdagen beslutar att staten även fortsättningsvis skall bedriva spel och lotterier som inkräktar på föreningarnas inkomstmöjligheter, bör föreningslivet få del av dessa inkomster genom att t.ex. nettovinsterna av Triss och Joker-lotterierna tillföres folkrörelserna.

Ideellt arbete i föreningslivet

De många ideellt arbetande ledarna och funktionärerna i föreningarna utgör en omistlig tillgång för samhället. Ofta räcker det inte med frivilligt arbete utan även ekonomiska uppoffringar är mycket vanligt. Enligt centerens mening bör samhället stödja och uppmuntra ideella insatser i föreningslivet som bidrar till ökade sociala kontakter mellan människor i olika åldrar och olika miljöer. Riksdagen bör därför ge regeringen i uppdrag att framlägga förslag till ekonomiska stimulansåtgärder för ideellt arbete.

Aktiva idrottares möjligheter till studier

Enligt centerens mening är det angeläget att underlätta för aktiva idrottsutövare att bedriva studier på gymnasie- och högskolenivå. Goda studiemöjligheter bör finnas i samtliga skolor inte endast vid de skolor som är idrottsgymnasierna och vissa högskolor. Genom att underlätta studierna på idrottsutövarnas hemorter kan fler skaffa sig utbildning parallellt med aktiv idrottsutövning. I regeringens budgetproposition föreslås att antalet platser vid de speciella idrottsgymnasierna utökas med 100 till 700 platser och samtidigt tillföres

hemortsalternativet 600 nya platser vilket innebär att detta kommer att omfatta totalt 1 200 platser. Enligt centerns mening är det angeläget att en mer omfattande plan för utbyggnad av möjligheterna för aktiva idrottsutövare att studera på hemorten nu presenteras av regeringen. Denna plan bör vara en genomgång av all gymnasieutbildnings möjligheter till anpassning för att underlätta aktiva idrottares gymnasieutbildning.

Idrottshögskola i Falun

I betänkande 1986/87:26 begärde utbildningsutskottet att frågan om en självständig högskoleenhet för fysisk fostran och idrott skyndsamt skulle prövas av regeringen. Riksdagen ställde sig bakom detta. Regeringen förverkligade önskemålet så till vida att en särskild utredare tillkallades för att studera frågan om utbildning och forskning inom fysisk fostran och idrott. I direktiven skrevs dock in att förslag från utredaren skulle kunna genomföras med oförändrade eller minskade resurser. Eftersom det är praktiskt taget omöjligt att tänka sig en ny högskoleenhet för fysisk fostran och idrott utan att det alls kostar mera pengar innebar detta direktiv att regeringen gick emot riksdagens ställningstagande. Utredaren kom också mycket riktigt fram till att en särskild högskoleenhet inte borde komma till stånd.

Enligt vår uppfattning kan regeringen således inte anses ha genomfört riksdagens uppdrag. Det är därför nödvändigt att riksdagen nu tar ställning i principfrågan. Regeringsförslaget som innebär en fortsatt uppsplittring av utbildnings- och forskningsresurserna på området bör avvisas. I stället bör riksdagen besluta om att en högskola för fysisk forskning och 120 poängs utbildning i ämnet Idrott skall etableras i Falun knuten till den befintliga högskolan i Falun/Borlänge.

Riksdagen bör uppdraga åt regeringen att i samband med tilläggsbudget presentera organisationsförslag och anslagsbehov med inriktning på att verksamheten i sin helhet skall kunna nåbörjas 1 juli 1990 med ett uppbyggnadsskede från 1 januari samma år.

Utredning om bidrag för seriespelande idrottsföreningars resekostnader

Elitidrott utgör en viktig grund för att stimulera breddidrotten. Under senare år har inte minst kvinnors ökade intresse att delta i tävlingar i s.k. mansdominerade sporter kunnat iaktas. För barn och ungdomar har under alla år elitidrotten stimulerat till eget idrottsutövande. För dem som av en eller annan orsak inte själv utövar idrott eller motion har elitidrotten ett stort underhållningsvärde. Deltagande i seriespel eller andra tävlingar medför stora resekostnader för de flesta idrottsföreningar. En del av samhällets stöd används naturligtvis till att finansiera resor men särskilt ungdoms- och kvinnoidrottslagen kan komma att missgynnas genom att föreningarnas ekonomi inte medger så brett serietävlande som vore önskvärt.

Centern anser därför att regeringen bör få i uppdrag att tillsammans med Riksidrottsförbundet utreda förutsättningarna för ett särskilt stöd till resor som skulle utjämna kostnaderna för föreningarna oavsett var i landet tävlingarna anordnas.

Med hänvisning till ovanstående hemställs

1. att riksdagen beslutar anslå 266 544 000 kronor till Sveriges Riksidrottsförbund,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inriktningen mot prioriterade områden inom idrotten som den i yrkande 1 föreslagna anslagsökningen ger möjlighet till,

[att riksdagen begär att regeringen i enlighet med motionen framlägger förslag till nytt försäkringsskydd för idrottsutövare.¹]

3. att riksdagen beslutar att spel med direktdragning även fortsättningsvis skall vara förbehållit föreningar av olika slag,

4. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om fortsatt statligt spel som inkräktar på föreningslivets inkomstmöjligheter,

5. att riksdagen begär att regeringen framlägger förslag till ekonomiska stimulansåtgärder för ideellt arbete i föreningar som bidrar till ökade sociala kontakter mellan människor i olika åldrar och olika miljöer,

[att riksdagen begär att regeringen inrättar en 120-poängs högskoleutbildning i ämnet idrott vid högskolan i Falun/Borlänge,²]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om aktiva idrottares möjlighet till studier,²]

[att riksdagen begär att regeringen redovisar förslag till ökade möjligheter för aktiva idrottsutövare att studera vid samtliga gymnasieskolor,²]

6. att riksdagen begär att regeringen tillsammans med riksidrottsförbundet utreder förutsättningarna för ett särskilt stöd för resekostnader i samband med idrottstävlingar.

Stockholm den 24 januari 1989

Jan Hyttring (c)

Stina Gustavsson (c)

Larz Johansson (c)

Stina Eliasson (c)

Marianne Andersson (c)

Bengt Kindbom (c)

Marianne Jönsson (c)

Görel Thurdin (c)

Pär Granstedt (c)

Lennart Brunander (c)

¹ 1988/89:Sf337

² 1988/89:Ub815

